

Tlačová správa

Bez embarga

Košice 6. októbra 2017

Kontakt: Tomáš Želinský, tomas.zelinsky@tuke.sk

Panelová diskusia: Životné podmienky ľudí z marginalizovaných rómskych komunít

Dňa 29. septembra 2017 sa na pôde Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach konala panelová diskusia na tému životných podmienok ľudí z marginalizovaných rómskych komunít. Diskusia prebiehala v dvoch paneloch.

Diskusie v rámci prvého panelu, s podtitulom „*Čo vieme a čo potrebujeme vedieť o ľuďoch z MRK?*“, sa niesli v duchu možností a potreby konkrétnych údajov o ľuďoch z MRK, ktoré by mali pomôcť tvorcom politik pri nastavovaní nástrojov zameraných na zvyšovanie kvality v MRK. Prvý blok moderovala **Sylvia Porubánová**, riaditeľka Inštitútu pre výskum práce a rodiny a v rámci panelu vystúpili: **Alexander Mušinka**, výskumný pracovník Ústavu rómskych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove; **Daniel Škobla**, výskumník z Inštitútu pre výskum práce a rodiny; **Róbert Vlačuha**, riaditeľ Odboru štatistiky životnej úrovne obyvateľstva Sekcie sociálnej štatistiky a demografie Štatistického úradu SR a **Andrej Belák**, výskumný pracovník Ústavu psychológie zdravia Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Druhý panel, „*Komplexné versus pilotné riešenia – Úloha štátu a mimovládneho sektora*“, moderovala **Laura Dittel**, riaditeľka Karpatskej nadácie a panelisti diskutovali o svojich skúsenostiach a víziách v oblasti zlepšovania životných podmienok ľudí z MRK. Diskutujúcimi boli: **Anton Marcinčin**, splnomocnenec vlády SR pre podporu najmenej rozvinutých okresov; **Slávka Mačáková**, riaditeľka OZ ETP Slovensko; **Dagmar Plančárová**, vedúca referátu pre sociálne vylúčené komunity Úradu Košického samosprávneho kraja a **Michal Páleník**, riaditeľ Inštitútu zamestnanosti.

Organizovanie panelovej diskusie bolo finančne podporené Agentúrou na podporu výskumu a vývoja.

Anton Marcinčin: „*Chudobní Rómovia tvoria veľkú časť obyvateľov v najmenej rozvinutých okresoch. V ostatných rokoch vidíme dôležitý posun na úrovni samospráv – mnohí starostovia sa snažia pracovať s touto komunitou, dostať ju do zamestnania a tak pozdvihnúť miestnu ekonomiku. Zhodneme sa, že riešenie je hlavne v oblasti zamestnávania a celoživotného vzdelávania. Jedným z konkrétnych riešení sú aj obecné podniky a tréningové centrá, ktoré by mali riadiť miestni lídri a okolo ktorých by sa mala sústrediť podpora zo strany štátu. Samozrejme, zabúdať nesmieme ani na potrebné okamžité riešenia neúnosných situácií.*“

Slávka Mačáková: *V segregovaných rómskych komunitách na Slovensku už desaťročia vyrastajú deti v toxickom prostredí, prostredí plnom kríz, nezriedka aj násilia, kde na ne „na každom kroku“ čakajú nové a nové problémy. Je nemožné sa úspešne vzdelávať, uchádzať o prácu a starať o zdravý životný štýl v chatrčke bez tečúcej vody a elektriny. Dajme ľuďom šancu si svojpomocne postaviť vlastný dom, kde môžu žiť dôstojne v prostredí, ktoré im umožní efektívne sa zapojiť do života spoločnosti. Naučme ich murovať, osádzať okná, dvere, kachličkovať, klásť podlahy, stavať strechy a komíny. Pomôžme im vytvoriť domov pre svoje deti. Umožnime im základný predpoklad na dobrý*

život a potom oni sami budú mať záujem o vyššie vzdelanie a o prácu. Naše skúsenosti zo svojpomocnej výstavby v Rankovciach to dosvedčujú.

Laura Dittel: „Slabá dopravná infraštruktúra, nedostatok nových investícií, chýbajúce pracovné príležitosti a odliv (najmä mladých) mozgov robia z východného Slovenska marginalizovaný región. Tu žijúci ľudia sa považujú za znevýhodnených už podľa adresy trvalého bydliska a keď sú príslušníkmi rómskeho etnika a žijú v osadách, majú štartovaciu čiaru úplne inde, ako väčšina ľudí v krajine. Karpatská nadácia v rámci Programu rozvoja rómskych komunít podporuje pilotné projekty predstavujúce fungujúce lokálne riešenia, ktoré prinášajú reálne výsledky. Problematika si však vyžaduje koncepcnejší prístup zo strany štátu, viac odborníkov, trpezlivosti a podporu verejnosti.“

Michal Páleník: „Veľkým negatívom Slovenska sú rastúce regionálne rozdiely. Vláda by sa mala sústrediť na skutočnú podporu hladových dolín a pahorkatín, najmä rozvojom sociálnej ekonomiky a podpory sociálnych aspektov verejného obstarávania. Chcel by som aj odstrániť mýtus, že sa ľudom na dávkach neoplatí pracovať, preto sme aj vyrobili kalkulačku dostupnú na <http://www.iz.sk/kalkulacka> : ak sa z bežnej rodiny niekto zamestná na minimálnu mzdu, príjem domácnosti stúpne o stovky eur (ak vypíše správne papiere).“

Alexander Mušínska: „Aj keď o Rómoch, vieme stále viac, bohužiaľ sme stále iba „na začiatku“. Stále nám chýba mnoho kvalitných elementárnych prác o Rómoch. Ved' napríklad súhrnná monografia o Rómoch na Slovensku vyšla ešte v 60. rokoch minulého storočia (autorka E. Horávtová) a základné kvantitatívne údaje sa začali fakticky zbierať iba v posledných 10-15 rokoch (napr. prvý Atlas rómskych komunít na Slovensku vyšiel v roku 2004 a aktualizovaný bol v roku 2013 a pod.). Jedným z dôvodov je aj skutočnosť, že tradičné vedecké metódy a prístupy, na ktoré sme boli „zvyknutí“, v marginalizovanom prostredí napr. rómskych osád nie je možné vždy úspešne použiť – absencia detailného poznania týchto komunít, takmer vôbec neumožňuje získané dáta správne analyzovať a pochopiť.“

Andrej Belák: "Pokiaľ ide o výskum v oblasti zdravia, potrebujeme vedieť: viac o tom, ako sa zdravotný stav v MRK vyvíja - konečne zriadiť národný systém monitorovania rozdielov v zdraví - viac o tom, čo ktorí Rómovia z MRK chcú so svojim zdravím a prečo; ďalej o tom či a ako ktoré intervencie fungujú; a napokon aj o tom, prečo tí, ktorí môžu pre zdravie Rómov niečo urobiť, tak nerobia."

Tomáš Želinský: „Podľa posledných výskumov približne 90 % európskych Rómov žije pod národnou hranicou chudoby, 20 % žije v chatrčiach; menej než tretina má platené zamestnanie, miera nezamestnanosti Rómov prevyšuje trojnásobok národných priemerov. Zlé životné podmienky úzko súvisia s nízkou úrovňou dosiahnutého vzdelania a podľa odhadov len 15 % mladých Rómov vo veku 20 – 24 rokov má ukončené stredoškolské vzdelanie. Nízke vzdelanie, znásobené diskrimináciou (nielen) na trhu práce a ďalšími negatívnymi faktormi znemožňujú možnosti Rómov zamestnať sa a uniknúť zo začarovaného kruhu chudoby... Množstvo inštitúcií a odborníkov sa snažia životné podmienky Rómov zlepšiť, no nie každé úsilie so sebou vždy prináša úspechy. Cieľom panelovej diskusie bolo spojiť odborníkov z rôznych oblastí a sektorov, zaoberajúcich sa problematikou skúmania životných podmienok ľudí z marginalizovaných rómskych komunít a možností ich zlepšovania s cieľom výmeny vlastných skúseností a poznatkov.“